

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 319. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299306414864/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

de Aandelige Viser, Den første paa Danske, den Anden paa Tydske, om Christo oc hans Aandehge Brud, som Doctor Philippus Nicolai dictede, vdsæt paa Danske aff Anders Rasmuſſen Gryderup» Kbh.u.år (ekspl. Helmsterne 1356, KB).

Optrykt BH 267; BrandtUdvalg 44-46; Vb-1914 80-82 Litt.: Skaar 140; Brandt 82f; Paludan 694; Severinsen 516f; Thuner 6; ThunerSuppl.4. Frandsen 119; V.E. Brønner i Kh.Saml.6.rk. I 540f; Schjørring 34; Allan Arvastson. Morgonstjarnan. Svenska bearbetningar av Philipp Nicolais »Wie schon leuchtet der Morgenstern«, Psalm och Sång. Studier tillagnade Emil Liedgren, Malmö 1959 88-103; Malmg 1 9-14; Jens Lyster i Hymn Modd.1973 174.

T-41 er ligesom T-40 citeret i store frit gengivne uddrag i Nasted 1625, se nærmere udrødtning under Trødering. T-41 er optaget i sin helhed i Udk20, UdkS, Th28, Tyghus 1630, Gryd3, Theoria 1632, Th34, Salmebog 1635, M2, APs, Udk42, Skonn., Udk53, M-C og KGr med flg. varr.: 1,2 saa klar oc nær| heel klar saa nær Theoria. - 1,2 nær| skær Gy1611; skeer Udk20. - 1,3 Full aff Sandhed| Aff Sandhed fuld Theoria. - 1,6 Fryder mig| Mig fryder Gy1611, Theoria. 1,6 mig| sig Skonn. - 2,1 lille Barn| Barn lille Theoria. - 2,3 O| Ja Theoria. - 2,3 da| en UdkS. - 2,4 mit| min Theoria. - 2,8 Himmels| Himmelsk UdkS - 3,1 skinnende| skinnend Udk20. - 3,2 Indleg| Indgiff Gy1611; Indgyd Udk20. - 3,4 dig| dog Theoria. - 3,5 Elske| Dig elsk' Theoria. - 3,5 ær| ære Udk20. - 3,9 Som monn'| At du Gy1611; Udk20 - 3,10 skalle| stille Udk20. - 4,3 din| dit KGr - 4,3 ðm Mskundhed| Mskundhedens Theoria - 4,4 Christ| Christe Skonn. - 4,5 Legem| ja Leg'm Theoria - 4,8 bliffue| ieg bliff Udk20 - 4,9 Aff| Vdaff Udk20. - 5,1 O HËrre| oc HËrre M-C - 5,10 Hoss dig i Herligheds| Ja i Herlighedsens Theoria - 6,2 Zutter oc Lut| Met Zutter, Luth Theoria. - 6,3 Lader eder nu| Nu lader eder Theoria. - 6,10 slig Ære| Æren slig Theoria. - 7,2 er Alpha| Alpha er Theoria. - 7,4 mig fører| fører mig Theoria. - 7,8 O milde| da milde UdkS, Theoria. - 7,9 Toff| Toffa Theoria. - 7,10 Herte| Hiert Udk20. - 7,10 mon| monne APs. Af de mange nye læsemåder i Theoria (bearbejdelsen er aftrykt i Kh.Saml.6.rk.I 540f og skyldes biskop H.P.Resen) genfindes kun den i str 7,8 i en anden samling, så sammenfaldet er formodentlig tilfældigt. Resens rev. fik ingen betydning i KGr er T-41 brugt til indgang ved aftensang på Løndag i advent.

T-42. En Aandelig Vise

1-2 *aff vdsæt*| oversat fra tysk til dansk. Den samme oplysning kunne være givet ved T-41, men det er ikke sket. 1,3 *Ondragt*| berrukket, omviklet. - 1,3 *pyrdelig*| pyrdeligt. - 2,2 *fronne*| gode, nadtige. - 2,3 *Tilid*| genstand for tillid, jf. 50 str 1,7. - 3,1 *En fonsand*| en stakkels pilgrim er jeg i sandhed. - 3,3 *out Fæderne Land*| nl. mit himmelske fedreland, jf. T-40 str 14,3 - 4,1,4; 5,4;

6,3,4 *leg*] i disse tre strofer er det Kristus, der taler. – 4,1 *leg Blod*] om Jesu forløsende blod jf. n.t. 43 str 2,6. – 5,1 *miffinger*] forsonner: Det tyske forlæg har: Wenn du bist fromb *und brauchst bey zeit/ die heiligen Sacramente* .. hvad der meningsmæssigt snarere kan oversættes med «forsonner» end med «misbruger». Udelukkes kan inddlernd ikke, at oversætteren her giver teksten en fri og personlig drejning p.g.a. aktuelle misbrug af nadveren. I den forbindelse kan henvises til Sthen's overs. af Nic.Selneckers nadverformaning i Tr bl. 1 7r, trykt BrandtUdvalg 15-17. – 6,2 *stet*] helt. – 6,2 *met alle*] aldeles, jf. T-39 str.1,8. – 6,3 *du høyre Haand*] jf. b1, 81. – 6,4 *Aldre vndfulde*] jf. n.t. 38 str 3,2. – 7,2 *Stamme*] afstamning. – 7,3 *Ey. Riggdom*] ey nogen rigdom tager jeg med mig herfra. – 7,4 *Mens. grunne*] Enten: så længe den grumme død følger, dvs så længe denne verden med dens livsafslutning består. Eller: men følger efter den grumme død. Billedet er her dodedansen, hvor Døden personificeret anfører den flok, der, ribbet for al jordisk rigdom, danser efter Dødens pipe. – 9,1 *bekommer*] får. – 9,2 *hilde*] led. – 9,3 *Affvind og tust*] had og strid. – 9,4 *muse genske Dage*] alle muse dage.

Det tyske forlæg for T-42, *Ich weyl ein ewiges Himmeleich*, aftrykt Wack V 738, kendes ndhst fra «Christliches Gesangbuchlein», Hamburg 1612, her dog uden den 10.strofe. Et endvidere trykt med 10 strofer som den tredje tekst i «Drey schone Newe Gersliche Lieders», 1613. Den danske overs. har erstattet str.7 og 9 med selvstændige strofer, der kan opfattes som selvbiografiske fra Sthen's side. I så fald siger str.7, at Sthen kom af beskedne kår, jf. n.t. T-45,44. Tankegangen i str.9 genfindes i 61,49-52, omend med andre ord.

Optrykt BH 264; BrandtUdvalg 46f; Vb-1914 83-84. Litt.: Skaar 105; Brandt 85; Thuner 313; Schörning 34, Malling II 465-468.

Aftrykt i Tvende Viser 1613, UdkS. Tyghus 1630, Gryd3, Salmebog 1635, M2, APs, Udk42, Udk49, Udk53, M-C med flg. var.: 1,1 et euget] det euget Gryd3 – 3,2 ale ende] ende Udk53 – 3,3 Fæderne] Fæderne! Tvende Viser – 3,4 dette] det Tvende Viser – 4,1 dig] mig Udk53. – 4,1 mit] dit Udk53 – 4,2 elskte dig aff] elste(!) aff Tvende Viser. 4,3 derfor ved frysker] derfor ved it frje M2. – 6,2 Est] er UdkS – 6,4 *leg*] dig Tvende Viser; jeg dig UdkS – 7,3 mig] min UdkS. – 9,2 *hilde*] hde Tvende Viser.

T-43. *Victurus genium*

1-2 *Victurus*. *Liber*] en bog, som skal vjre, ma have en skytsand. Citat fra Marcus Valerius Martialis Epigrammer 6 bog, epigram nr 61 lin 10: Martial Epigrams with an English Translation by Walter C.A Ker, 1968, Loeb Classical Library. Senteasen danner pointe hos Martial: «ingeniosa tamen Pompuili scripta feruntur. Sed fama non est hoc, mihi crede, sans, / quam multi rineas pascont blattasque disert/ et redimunt soli carmina docta cocis! nescio quid plus est, quod donat saecula chartis / victurus genium debet habere li-